

й алгоритмічності, обов'язковий поетапний контроль, реалізація принципу єдності теорії й практики, застосування діяльнісного підходу у навчанні, активність використання мови навчання.

Література:

1. Китайгородская Г.А. Интенсивное обучение иностранным языкам: теория и практика / Г.А. Китайгородская. – М. : Русский язык, 1992. – 277 с.
2. Леонтьев А.А. Педагогическое общение / А.А. Леонтьев. – М. : 1996. – 96 с.
3. Практическая методика обучения русскому языку как иностранному / под ред. А.Н. Щукина. – М., 2003. – 305 с.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К. : Ленвіг, 2003. – 125 с.
5. Сурыгин А.И. Основы теории обучения на неродном для учащихся языке / А.И. Сурыгин. – СПб. : Златоуст, 2000. – 230 с.

Проблеми вдосконалення взаємодії середніх і вищих освітніх установ

Волосяк М.А., Проценко О.М.

*Харківський національний автомобільно-дорожній університет;
Харківський національний університет будівництва та архітектури
м. Харків, Україна
e-mail: marina_volosyuk@ukr.net*

Встановлення ефективної взаємодії середніх і вищих освітніх установ є важливим етапом розвитку і вдосконалення системи безперервної освіти. Перехід учнів із загальноосвітньої школи у вищу для здобуття професійної освіти є важливим життєвим етапом. Успішна адаптація учнів на цій стадії визначає майбутнє молодих фахівців і, відповідно, впливає на розвиток суспільства вцілому. Отже, актуальною проблемою цієї стадії розвитку особистості є забезпечення спадкоємності і інтеграції загальної і професійної освіти.

Проблема переходу «школа – ВНЗ», його раціональне полегшення сьогодні розглядається з різних точок зору. В розрахунок беруться методичні, правові, соціальні і інші орієнтири.

Розвиток наукоємних галузей промисловості, заснованих на використанні новітніх інформаційних технологій, неможливий без фахівців, здатних до постійного самонавчання, саморозвитку і активної адаптації до швидкозмінних умов професійного середовища. Раніше, в умовах розподільної системи,

випускник міг поступово адаптуватися до них в ході практик, стажувань, в початковий період роботи, коли від нього не вимагалось повної віддачі. За конкурентних умов ринку праці такий режим сприяння, що забезпечує випускникові поступове придбання професійної майстерності і доведення його до необхідного рівня компетентності і професіоналізму, немислимий. Вирішення проблеми професійної адаптації майбутніх фахівців пов'язане сьогодні з необхідністю вирішення протиріччя між постійно зростаючою складністю середовища наукоємних виробництв, підвищенням вимог, що пред'являються до професійних компетенцій фахівців, і недостатньою розробленістю психолого-педагогічних і організаційно-педагогічних механізмів процесу адаптації до професійного середовища в період навчання у ЗВО.

Перед вітчизняною системою освіти в даний час стоять такі найважливіші проблеми:

- усвідомлення ранньої професійної орієнтації, що гарантує довгостроковий вибір спеціальності;
- мотивація до придбання професійних знань у обраній області, заснована на практичній діяльності під керівництвом викладачів і вчених ЗВО;
- стимулювання відтворення кадрів для збереження і розвитку вітчизняного наукового потенціалу;
- використання інтелектуальної праці молоді як засобу розвитку технологічної і наукової бази ЗВО;
- апробація нових методик і навчальних технологій для подальшого розвитку сучасної освіти;
- розвиток супроводжуючої науково-дослідної і професійної підготовки в середній школі, що включає широкий спектр творчої діяльності молоді: від факультативних занять і кружків до науково-дослідних центрів і лабораторій.

Зміни, що відбуваються в системі шкільної освіти, її диференціація, що посилюється, а також перехід на багаторівневу структуру вищої освіти

відкривають нові можливості взаємодії середніх і вищих освітніх установ, сприяють вдосконаленню і розвитку системи безперервної освіти.

Необхідною умовою успішної взаємодії середніх і вищих освітніх установ є повнота і, в той же час, виправданість вимог до учнів, точне орієнтування на потребу учнів в певних знаннях на найближчу перспективу в їх майбутньому навчанні у ЗВО. При подібній точці зору необхідно приділяти особливу увагу певним тенденціям зближення процесів навчання в області загальноосвітньої школи і ЗВО. З цієї тенденції виходить, що треба раніше орієнтувати учнів на продовження навчання у ЗВО після закінчення школи, «переносити на раніший термін» вивчення в школі деяких предметів. Така тенденція, проте, не повинна вести чисто до зовнішнього перенесення певних форм організації або методів навчання з однієї області в іншу. Шкільні методи навчання – це прерогатива школи, а вузівські – суто вузівська справа. Наприклад, недоцільно вузівські вимоги самостійності навчання студентів переносити на школу, і, навпаки, «строгу опіку» школярів використовувати при навчанні студентів. Якнайкращого поєднання можна досягти лише через плюралізм напрямів, форм і рівнів навчання з урахуванням вікових і інших особливостей тих, хто навчається, їх здібностей і інтересів. ВНЗ можуть впливати на підготовку учнів шкіл по окремих напрямках, надавати їм допомогу у вивченні окремих дисциплін.

При цьому середні освітні установи повинні підстроюватися не тільки під потреби конкретних ЗВО і професійної професіоналізації, а і під потреби і здібності учнів. А сама взаємодія не повинна зводитися до областей знань, а орієнтуватися на сумісну розробку основних принципів спільної роботи освітніх установ, що забезпечує спадкоємність шкільної і вузівської освіти.

Основу концепції взаємодії середніх і вищих освітніх установ повинні скласти уявлення про середню освітню установу і ЗВО як двох рівноправних партнерів, зусилля яких направлені на вирішення загальної проблеми освіти суспільства та формування його культури.

Взаємодія середніх і вищих освітніх установ здатна вирішити проблему подолання тенденції до екстенсивного шляху розвитку шкільних програм, а з іншого боку – сформувати систему міжрівневих (на базі середніх освітніх установ і ЗВО) і міжвідомчих (на базі освітніх і наукових установ різних міністерств і відомств) освітніх зв'язків, що забезпечує вирішення проблеми безперервності і спадкоємності освіти. Такий підхід вимагає глибокої змістовної співпраці освітніх установ, основною метою якої є не вирішення формальних питань підготовки випускників середніх освітніх установ до вступу до ВНЗ, а підготовка учнів, здатних продовжити навчання у ЗВО і оволодіти вибраною спеціальністю.

Збільшені потоки інформації, посилені вимоги до рівня знань і умінь учнів вимагають включення в шкільну програму нових предметів навчання і поглиблення вивчення традиційних. Попит, що збільшився, на кваліфікованих фахівців на ринку праці і, як наслідок, збільшений конкурс під час вступу до ЗВО, вимагають раннього професійного самовизначення, освоєння в процесі навчання в середній освітній установі профілюючих предметів на глибшому рівні. Одним з шляхів вирішення цієї проблеми є чисельні підготовчі курси, курси поглибленого вивчення різних предметів навчання, репетиторські заняття і тому подібне. Все це веде до непомірних навантажень учнів, перешкоджає створенню цілісного світогляду, сприяє уривчастості і фрагментарності отримуваних знань, знижує інтерес до навчання. Як наслідок - різке погіршення здоров'я учнів, інфантильність, психологічна і соціальна непристосованість.

Вихід бачиться у взаємодії шкільної і університетської освіти. Необхідна ревізія змісту предметів навчання і їх оптимального перерозподілу між школою і ЗВО. Повинні бути використані університетські форми навчання школярів на користь залучення їх до самоосвіти на більш ранній стадії навчання. Застосування нових освітніх технологій (розробка нових методик і нових навчальних технологій для подальшого розвитку сучасної освіти) дозволить зацікавити ширший круг потенційних студентів.

Сьогодні перед освітніми установами ставляться питання забезпечення безперервності і спадкоємності шкільної і вузівської освіти. При цьому вирішуються такі завдання освітньої діяльності, як розширення і поглиблення бази знань школярів і їх профільна освіта в конкретних областях. Все це обумовлює єдиний методологічний підхід до взаємодії середніх і вищих освітніх установ. У його основі повинні бути не підготовка учнів до вступу до конкретного ЗВО і тим більше конкретний факультет, а забезпечення учнів високим рівнем освіти в основних областях знань, що дозволить їм надалі продовжувати навчання відповідно до своїх здібностей і схильностей.

В даний час зусилля педагогічних колективів повинні бути направлені на те, щоб розвинути творчі здібності учнів, усвідомлення ними необхідності і доцільності продовження навчання.

Подальше вдосконалення взаємодії середніх і вищих освітніх установ повинне йти по шляху розвитку у учнів мотивації до здобування вищої освіти, видання підручників і навчальних посібників, що зберігають спадкоємність в змісті, підвищення психолого-педагогічної підготовки професорсько-викладацького складу ЗВО по роботі зі школярами і професійної підготовки вчителів середніх освітніх установ.

Моделі поглиблення знань, що розробляються педагогами шкіл і ЗВО з різних предметів, повинні забезпечувати вибір учнями оптимальних способів навчальної роботи, а не просте засвоєння готових зразків знань. При такому типі освіти акцент переноситься з накопичення інформації (цифр, формул, правил тощо) на освоєння способів їх отримання, на аналіз і планування своїх дій, уміння критично розглядати факти і дані, уміння вести діалог і чути опонента. Форми і способи організації навчання повинні сприяти підвищенню інтересу до навчання, розкриття і розвитку творчих здібностей, активізації самостійної пошукової діяльності учнів.

В цілому взаємодія середніх і вищих освітніх установ повинна сприяти становленню системи персоніфікованого державного замовлення на освіту. Це

дозволить максимально індивідуалізувати навчання за вибраною учнем і замовленою суспільством освітньою траєкторією і забезпечити попит на фахівців на ринку праці, що формується.

Таким чином, при організації взаємодії середніх і вищих освітніх установ необхідно оцінити всі переваги і недоліки шкільної освіти, визначити труднощі, що випробовуються студентами при переході від шкільної до університетської системи освіти, причини цих труднощів з тим, щоб забезпечити якісну підготовку майбутніх фахівців відповідно до їх здібностей і схильностей. Необхідно уникати при цьому зайвих невинуватених навантажень при навчанні і знижувати кількість тих, що допустили помилку у виборі професії.

Література:

1. Соловьев А. Абитуриент – студент: проблемы адаптации / А. Соловьев, Е. Макаренко // Высшее образование в России. – 2007. – № 4. – С. 54–56.
2. Селиверстова О.В. Принципы процесса профессиональной социализации студента в контексте синергетической парадигмы образовательной среды вуза / О. В. Селиверстова // Высшее образование сегодня. – 2010. – № 5. – С. 91–93.
3. Седин В. И. Адаптация студента к обучению в вузе: психологические аспекты = First-year student's adaptation to educational process: psychological aspects / В.И. Седин, Е.В. Леонова // Высшее образование в России. – 2009. – № 7. – С. 83–89.

Шляхи підвищення інтеркультурної компетентності студентів – іноземних громадян на заняттях з історії української культури

Гребенюк Т.В.

*Запорізький державний медичний університет,
м. Запоріжжя, Україна
e-mail: s_gtv@ukr.net*

У процесі викладання дисциплін гуманітарного циклу студентам – іноземним громадянам надзвичайно важливою є наявність у них здатності до адекватної рефлексії власних комунікативних дій у контексті специфіки нового й незвичного іншокультурного середовища. Розвиненість здібності до такої рефлексії є запорукою успішного входження в нове соціальне середовище, успішного навчання й психологічного комфорту молодих людей.